

učeniske naloge; kdor nima serca in glave za to, naj se loti „dresiranja“ (urjenja) živine, ne pa izrejevanja kersčanske mladine. — Pri ti sveti in trudopolni nalogi pa ne glejmo le samo na časno službo in posvetne zaslužke. Ti so večidel le silo revni, ker svet le redko vé ali hoče spoznati in po vrednosti ceniti naše šolske trude in zasluge. Pozna pa jih vse na tanko in jih bo tudi skozi vso večnost pravično plačeval Bog, kateri ne vidi le našega zunanjega djanja in nehanja, temuč tudi pozna vse nagibe in namene vseh naših trudov ali studov. Skerbimo tedaj, da si zagotovimo pri Bogu za vso večnost boljšo služnino in milostnino (penzijo), kakor pa jo nam svet hoče ali tudi le more dati. — Z Bogom!

Vi pa, prečastiti šolski nadstojniki in zapovedavci, ki si toliko belite glave z vednimi presnovami šol za boljši vspeh vsega podučevanja in izrejevanja mladine, dajajte pred vsem drugim šolam le dobre, to je, umne in vestne učenike, in šole Vam bodo napredovale in se razcvetale v vseh potrebnih vednostih za časno in večno srečo mladine, na blagor in slavo cerkve in države, da bo le veselje. Ta edina vredba je djansk in gotov pomoček šolam pomagati k pravemu družinskemu in kersčanskemu napredku.

En šolnik.

Od izreje ženske mladosti.

Vsak človek, naj bo moški ali ženska, naj se sploh tako izreja, da bo pripraven in zmožin svoje dolžnosti kot človek in kristijan spoznati in tudi spolnovati. Stanovi so pa mnogoteri in posamezni človek ni za vsak stan sposoben; vsakemu spolu so tudi določene meje, v katerih naj svoje dolžnosti po volji božji spolnuje. Modra izreja ima tedaj pred očmi poklic in razmere življenja pri svojem rejencu.

Kteri pa je poklic ženskiga spola? Kaj nam pove od tega zgodovina? kaj nas uči sveta cerkev? Tu najdemo, da je Bog sam določil razmero med možem in ženo. — „Možu boš podložna“.

Ne pri izvoljenem ljudstvu, tudi ne pri drugih paganskih narodih, dasiravno omikanih, se sploh ženske javnega življenja niso vdeleževale, — bile so, malo boljše, kot sužnje, moževi volji popolnoma podveržene. Kolikor pa so se ljudstva omikale,

toliko vljudnejše so ravnale z ženami. Še le kristijanstvo je tukaj prave meje odločilo. Kristus sam se je pogovarjal z ženami in jim nebeško kraljestvo oznanoval. Komu ne pride tukaj na misel Samarijanka pri vodnjaku in Marija Magdalena i. t. d.? Žene so mu pa to ljubezen kej lepo povernile, ker so ga pod križ spremile, ko so moški vsi straha plahi, zunaj Janeza, se poskrili. Po kerščanski veri so tedaj žene svojo vrednost zadobile. Vera jim pa tudi naklada dolžnosti, katerih ni mogoče drugače spolnovati, kakor da jih ona podpira in jim moč deli. In ravno te delavne vere, koja vse njih življenje spremlja in vodi, te vere naj se ženska mladost zgodaj privadi. Če dobra odreja sploh veliko velja in človekovo prihodnost odločuje, se ne more dobra kerščanska odreja pri dekličih nikakor manj ceniti, ker veliko dobrega, pa tudi neizrečeno veliko hudega morejo žene vzrokovati.

Kar sploh velja od izreje in odgojevanja, to velja več ali manj tudi pri dekličih. Vsi ljudje so po božji podobi ustvarjeni; po neumerjoči duši in po pameti se ločijo od živali. Vsi imajo pravico do kerščanske vere, do dušne omike, vsi so bolj ali manj zmožni si pridobivati koristnih vedb in znanost. Ženski spol imenujejo moški po priliznjenosti in telesnosti lepi spol, — imenuje se tudi oziraje na preošabnost in sirovo moč moških slabi spol. Da se pa ženske po svojem stanu in poklicu ravno do takih serčnih in močnodušnih djanj morejo povzdigniti, in da so tudi take dela doversile, to nam priča zgodovina vseh časov. Serčna in bogaboječa Judit je prevzetnemu Holofernu glavo odsekala in svoje ljudstvo pogube rešila. Ajdovski svet stermiti viditi stanovitnost in serčnost devic in mučenic, in dan današnji občudujemo visokodušnost in serčno stanovitnost usmiljenih sester, ktere zapustivši vse, kar jim svet ponuja, žrtvujejo svoje življenje terpijočemu človeštvu, in se ne ustrašijo težav in tudi ne smertnih nevarnost, ko strežejo ranjenim vojakom. Res je, da to stori le moč kerščanske vere, in da se to le godi v katoliški cerkvi. Žena, koja v domačih križih in težavah ne obupa, ampak jih poterpežljivo in serčno prenaša, ne razodeva manjšega poguma in serčnosti, kakor vojak na bojišču, in pregovor pravi, da žena hišo na treh voglih podpira. Ženske pa so tudi v vednostih napredovale; to nam priča zgodovina vseh časov. Sv. Hieronim piše devicam v Emoni pisma, ktere so polne globoke vednosti in učenosti. Tomaž Mor piše Golenu,

učeniku njegovih deklet, da naj jim razlaga cerkvene učnike. Nevednost v naj potrebnejših resnicah ni nikjer in tudi pri ženskih ne varhinja nedolžnosti. — Nekteri možaki zaničujejo žensko učenost, ker so sami nevedni, in to, kar so nekatere iz med njih, ktere so bolj učene memo drugih, si zadolžile, pripisujejo njihovi vednosti, kakor da bi bile nedolžne, ako bi bile nevedne. Prava učenost nikjer nič ne pokvari, ampak po svoji dobrotljivosti lepša in lajša moči življenja. Prava učenost pa je tista, ktera nas uči Boga in naše dolžnosti če dalje bolj spoznati, in take učenosti naj se naše dekleta učijo v šoli.

Rastline so mnogoverstne, in dasiravno vse svoj živež iz zemlje in zraka dobivajo, potrebujejo vendar v svojo rast enacih delov po različni meri. Tako potrebuje oboji spol po svojem bistvu naukov, kateri so mu osebno primerjeni in potrebni, akoravno je resnica vedno ena in ravno tista. — Vsako rastlinsko pleme se po svoje razvija, cvetje in sad donša; vsaki spol se po svoji osebnosti sponaša in koristi človeštvu. — Da bomo to reč bolj razumeli, preglejmo nekoliko dušne moči in sposobnosti, kako so pri obojem spolu osebno razvijajo. Pri moških se vse duševne moči bolj prosto in ena od druge razločno dvigajo. On sodi z umom, prevdarja s pametjo, čuti s sercom. Pri ženski so pa te dušne zmožnosti v tako tesni zvezi med sabo združene, da skoro ob enem svojo delavnost razodevajo. Žena prevdarja, sodi in čuti skoraj samo s sercom, tedaj ljubi ali sovraži iz vsega serca brez premislika in prevdarka, in ne verjame lahko pametnim besedam, — je bolj nestanovitna, kar danes ljubi, jutri sovraži, dasiravno sama sebi ne more odgovarjati od tega. Od abstraktnih ali posnetih vednost, pri katerih se nič s čutjem ne pozna, večjidel kaj ne razumé. Tim dušnim sposobnostim primerno naj se podučuje in odgaja ženska mladost. Delimo jim take nauke, po katerih se bo njih serce zlahitnilo, da bodo mogle vse lepo spoznati in občutiti, in da se pri njih stud in sovraštvo do vsake nespodobnosti zbuja. V ta namen jim pred oči stavimo lepe zgledé iz življenja svetnic, posebno iz življenja preblazene device Marije. V takih zgledih naj gledajo lepe djanja bogoljubnih žensk vsacega stanu. Pred vsem pa je potrebno, da se dekličí vadijo, da so lepo krotke in pohlevne. Pri marsikteri hiši bi ne šlo vse narobe, ko bi se bila gospodinja od mladih nog pohlevnosti vadila. (Konec prth.)